

Projekty

V rámci boje proti plagiátorství se řada škol účastní projektů zaměřených na jeho odhalování. V České republice je stěžejním projektem na tomto poli Projekt Theses.cz.

Řešení problematiky v České republice

Problematika plagiátorství je často diskutovaným tématem nejen v akademické komunitě. Zatímco v zahraničí se tento problém řeší v rámci akademické etiky již delší dobu, na českých vysokých školách se mu dostalo pozornosti teprve v posledních několika letech. Tento zájem souvisí s celkovým důrazem na zlepšení informačního vzdělávání na českých školách, především pak je ale reakcí na řadu případů plagiátorství, které se stále častěji vyskytují v praxi českého vzdělávání.

Tato část portálu Infogram by měla informovat vyučující o tom, jak se plagiátorství řeší v České republice, jaké aktivity jsou věnovány prevenci plagiátorství a jak se jednotlivé případy plagiátorství postihují v praxi českého školství.

Plagiátorství samozřejmě není problémem jen na vysokých školách, i když je právě zde je důležité, aby se studenti naučili zásadám etického zacházení s informacemi ve chvíli, kdy se pokouší o první samostatnou vědeckou práci. Začít s informačním vzděláváním včetně správného citování použitých zdrojů by se mělo ovšem mnohem dříve, nejpozději na střední škole. V českém prostředí je bohužel úroveň informačního vzdělávání i jeho rozšíření na všech stupních vzdělávání nedostatečná a právě tento nedostatek prevence může být jednou z příčin častého výskytu případů plagiátorství v prostředí českého školství.

Problém plagiátorství nabyl na významu s obrovským rozvojem využívání informačních technologií při studiu a výuce. Opisování a používání částí cizích textů při tvorbě seminárních i diplomových prací nepředstavuje v dnešní době pro většinu studentů technicky žádný problém. Na Internetu je dokonce možné objednat si hotové seminární a diplomové práce na zakázku. Potřeba upozornit na tento problém je nezpochybnitelná. Celá problematika se úzce dotýká debaty o úrovni českého vzdělávacího systému jako takového. Zkušenosti z praxe ukazují na nutnost zahrnout zásady etického zacházení s informacemi a prevenci plagiátorství do procesu vzdělávání na všech jeho stupních, zejména pak na vysokých školách.

Projekt Theses.cz

<http://www.theses.cz/>

Jedním z nevýznamnějších projektů v oblasti prevence plagiátorství na českých vysokých školách je Projekt Theses.cz. Tento systém pro registraci vysokoškolských závěrečných prací, který má zároveň sloužit k odhalování plagiátů, je financován MŠMT (konkrétně z Centralizovaného rozvojového projektu MŠMT C1/2008 'Národní registr VŠKP a systém na odhalování plagiátů') a je realizován pod vedením Masarykovy univerzity. V současné době se na projektu podílí 17 českých vysokých škol.

Cílem projektu je vytvoření celonárodního registru vysokoškolských kvalifikačních prací (VŠKP) spojeného s úložištěm kvalifikačních prací a vytvoření systému, který by umožnil odhalování plagiátů. Vedlejším cílem pak je vznik archivu závěrečných prací, ve kterém si jednotlivé školy mohou určit, zda a do jaké míry chtějí práce zveřejnit. Hlavním koordinátorem projektu je Masarykova univerzita, na jejíž zkušenosti v oblasti elektronického zpřístupňování závěrečných vysokoškolských prací a odhalování plagiátů projekt navazuje. Od ledna 2008 je na adrese <http://theses.cz/> již k dispozici testovací verze systému [Brandejs, 2008].

Historie projektu

Zájem o systém, který umožnil odhalení plagiátů vysokoškolských prací, je na českých vysokých školách již delší dobu. Masarykova univerzita jako první dokázala takový systém realizovat v rámci vlastního informačního systému. Tento nástroj měl v akademické obci velký ohlas a na konferenci Inforum 2007, kde byl oceněn Archiv závěrečných prací MU, bylo rozhodnuto o vytvoření celonárodního projektu. Projekt byl později sloučen s projektem Národního registru Odborné komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací vedeného VŠE v Praze. Na podzim roku 2007 projekt získal podporu MŠMT a vznikl nový Centralizovaný rozvojový projekt MŠMT C1/2008 'Národní registr VŠKP a systém na odhalování plagiátů' [Brandejs, 2008].

Jak má systém Theses.cz fungovat?

Plagiáty jsou odhalovány na základě srovnání nově vkládaných textů (závěrečných, ale také seminárních a jiných vysokoškolských prací) s texty v systému již uloženými. Systém dokáže odhalit podobnosti mezi jednotlivými texty a to i v případě, že autor text částečně pozměnil (změnil některé termíny, nebo prohodil některé části textu apod.). Systém je zejména účinný v odhalování plagiátů vzniklých metodou "cut - paste". Myšlenky, které autor sice opsal, ale vyjádřil vlastními slovy, odhalit samozřejmě nedokáže [Křipač, 2008].

Aktuální stav projektu

V současné době se na projektu Theses.cz podílí 17 českých vysokých škol (jejich seznam je na webové stránce systému: <http://theses.cz/>). O připojení se k projektu stále uvažuje Univerzita Karlova, která tak prozatím odmítla učinit zejména z finančních a organizačních důvodů. Na začátku letošního roku byla zpuštěna zkušební verze systému, jednotlivé školy byly seznámeny s jeho fungováním a vyzvány k ukládání vysokoškolských prací do systému. Projekt je stále ve fázi vývoje a funkčnost toho systému se ukáže jediné časem.

Jak má projekt Theses.cz bojovat proti plagiátorství?

Jak již bylo řečeno, systém bude sloužit především k odhalování podobných textů (plagiátů) porovnáním nového textu s texty uloženými v databázi. Vyučující sem mohou vedle samotných školních prací ukládat i jiné zdroje, ze kterým studenti často opisují. Čím více dokumentů v systému bude, tím by měla být jeho účinnost větší. Přínos systému však nespočívá jenom v odhalování již vytvořených plagiátů. Měl by také působit preventivně. Hrozba odhalení by měla studenty odradit od opisování a zvýšit jejich motivaci k samostatné práci. Napsat vlastní práci by se totiž mohlo ukázat jako jednodušší, než se složitě snažit zamaskovat plagiát tak, aby ho systém neodhalil.

Více se o projektu Theses.cz dočtete v příspěvku Michala Brandejse z konference Inforum 2008: <<http://www.inforum.cz/sbornik/36/>>.

Použité zdroje:

- BRANDEJS, M. et al. 2008. Národní registr VŠKP a systém na odhalování plagiátů. In *INFORUM 2008: 14. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích, Praha 28.-30. května 2008* [online]. Praha: Albertina icome Praha, 2008 [cit. 2008-10-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.inforum.cz/pdf/2008/brandejse-michal-cze.pdf>> ISSN 1801-2213.
- KŘIPAC, M. et. al. 2008. Systém pro odhalování plagiátů na českých vysokých školách. *Zpravodaj ÚVT MU* [online]. 2008, roč. 18, č. 5 [cit. 2008-10-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/585.html>>. ISSN 1212-0901.
- *Vysokoškolské kvalifikační práce* [online]. [cit. 2008-10-12] Dostupný z www: <<http://www.theses.cz/>>.

Zdroj: <<http://www.infogram.cz/findInSection.do?sectionId=1115&categoryId=1176>>